

Nová národná realizácia výškového systému EVRS na Slovensku

Miroslava Jančovičová, Branislav Droščák, Ján Bublavý

Výškové systémy na Slovensku

Baltský výškový systém po vyrovnaní (Bpv)

Realizácia Bpv57 = súborné vyrovnanie z roku 1957; EPSG:8357

- Referenčný mareograf v Kronštadte (Fínsky záliv)
- Normálne výšky podľa Molodenského
 - Normálne tiažové pole - výpočet Helmertovým vzťahom (1909)
 - Krasovského elipsoid
 - Redukcia z tiažového zrýchlenia
- Nové merania sú zapracovávané do pôvodnej Bpv57

Výškové systémy na Slovensku

Európsky vertikálny referenčný systém (EVRS)

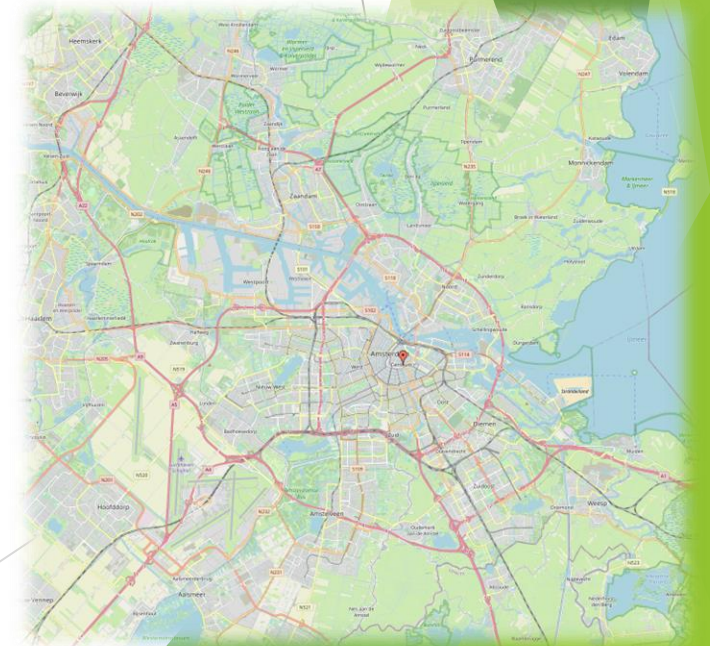
Realizácia EVRF2000; EPSG: 5730

- Referenčný mareograf v Amsterdame (NAP), kde

$$W_0 = W_{0E} = \text{konšt.}$$

- Normálne výšky podľa Molodenského

- Definícia pomocou geopotenciálnych kót $-\Delta W_P = C_P = W_{0E} - W_P$
- Prepočet na normálnu výšku - použitie GRS80

Míľniky vývoja výškových systémov na Slovensku

do 1993

- ▶ ČSJNS s Bpv
- ▶ Uvažovanie o prechode na Bpv83 a UELN (Amsterdam)

1995 - 1996

- ▶ Vybudovanie ŠNS (na podklade bodov ON a bodov I.-III. rád ČSJNS z územia SR)
- ▶ Zapojenie ŠNS do UELN
- ▶ Súborné vyrovnanie ŠNS 1. rádu v Bpv83 (výšky nenasadené do praxe)
- ▶ Stále v platnosti realizácia Bpv57

2006

- ▶ Variantné vyrovnanie 1. rádu ŠNS v Bpv a Bpv83 (výšky nenasadené do praxe)
- ▶ Stále v platnosti Bpv57

Míľniky vývoja výškových systémov na Slovensku

2009

- ▶ Implementácia EVRF2000 (vyhláška ÚGKK SR č. 300/2009 Z. z.)
- ▶ Súborné vyrovnanie ŠNS v EVRF2000 nebolo vykonané

2014

- ▶ Doplnenie EVRS do Rezortnej transformačnej služby
- ▶ Realizácia EVRF2007
- ▶ Vo vyhláške ÚGKK SR č. 300/2009 Z.z. stále EVRF2000

2019

- ▶ Vyrovnanie 1. rádu ŠNS v EVRS (EVRF2007) - rôzne varianty
- ▶ Analýza výhod a nevýhod prechodu na EVRS a prezentácia ÚGKK SR
- ▶ **Súhlasné stanovisko ÚGKK SR k postupnému prechodu na EVRS ako primárny výškový systém na Slovensku**

EVRS a Bpv - výhody a nevýhody

EVRS

Geopotenciálne kóty
Pripojenie ŠNS k EVRS
Elipsoid GRS80
Slapový systém v súlade s IAG

Menej známy v praxi
Zmena v hodnotách výšok
Úprava legislatívy

Bpv

Klasický spôsob výpočtu -
redukcia z tiaže
Pripojenie k Bpv57
(vyrovnanie v rámci
"východného bloku")
Krasovského elipsoid
Neznalosť slapového systému

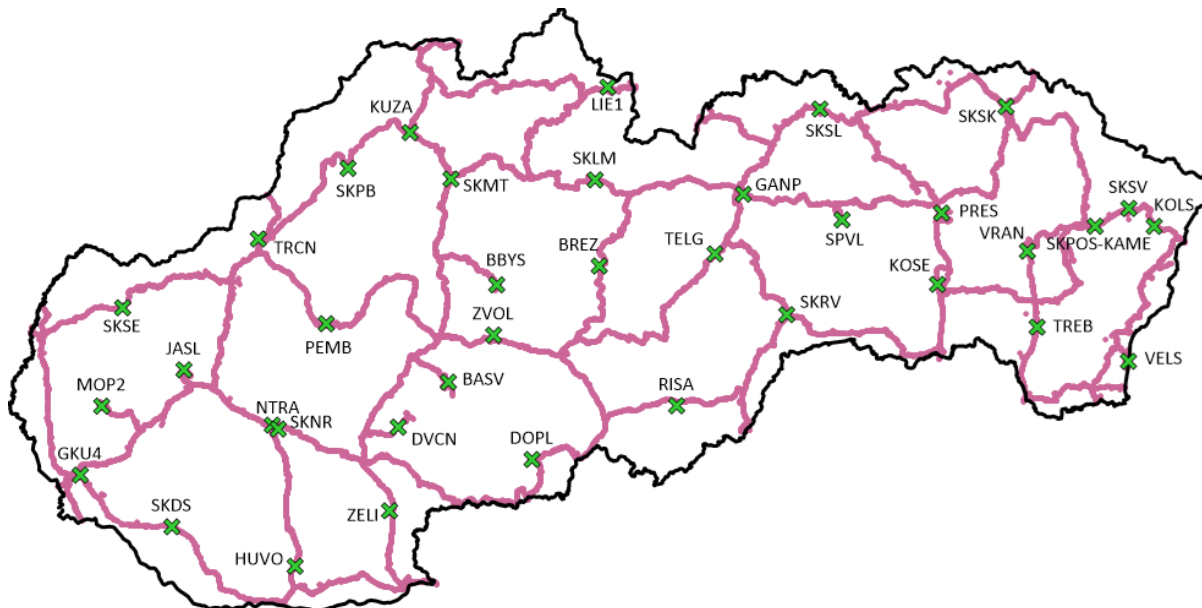

Dlhé roky zaužívaný v praxi

Príprava novej realizácie EVRS na Slovensku

Východisko: vyrovnanie v EVRF2007

- ▶ Kostra siete: 1. rád ŠNS + body SKPOS
- ▶ Aktualizácia databázy polôh bodov ŠNS (Bublavý a kol., 2019)
 - Spresnená poloha v ETRS89, výška v Bpv, tiažové zrýchlenie - CBA2G (Marušiak a kol., 2015)
- ▶ Doplnenie chýbajúcich prípojok k bodom SKPOS
- ▶ Identifikácia poklesu na Podunajskej nížine

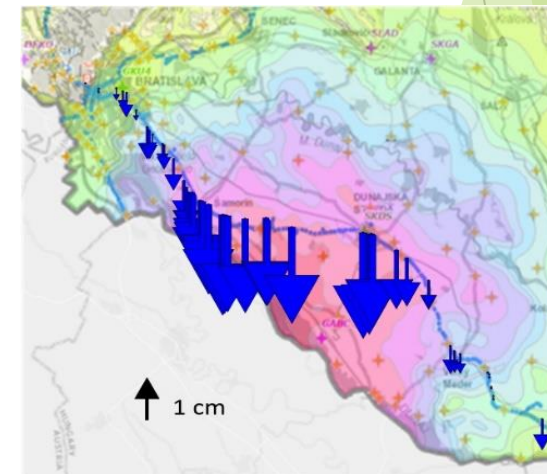
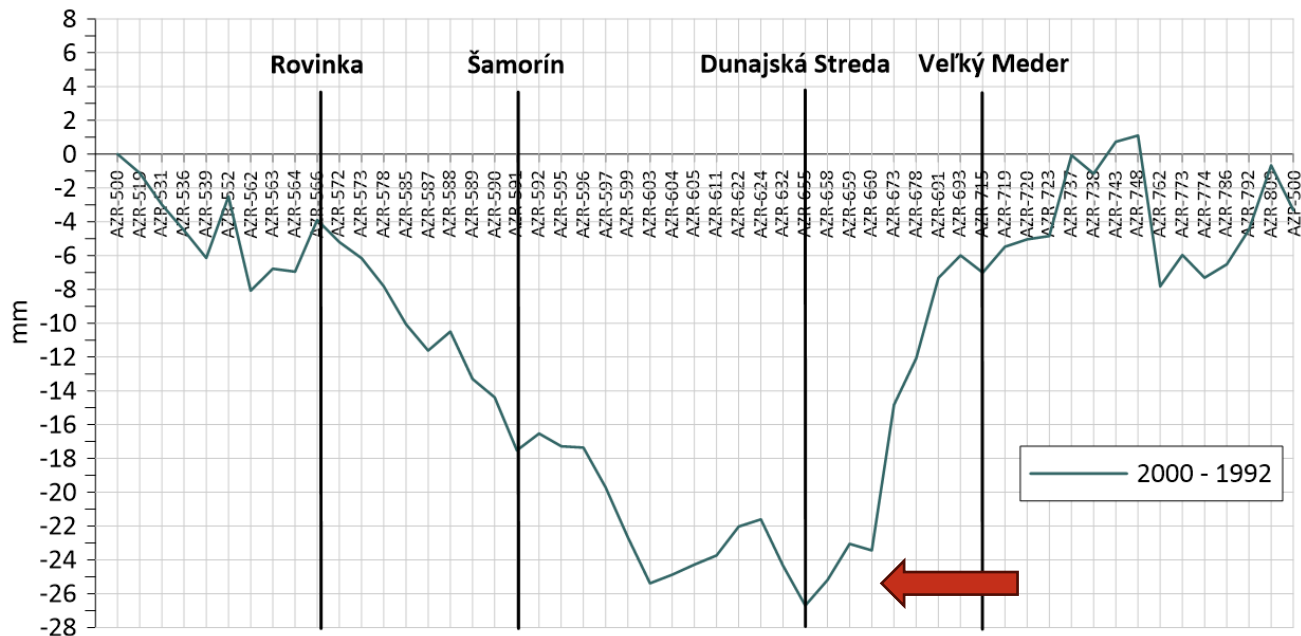

data_SNS													
39711x26 cell													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	'AZP-500'	112.8305	21824	2002	'N1'	0	'IN1'	501974	1.3308e+06	42551	'VKM1'	0	'IVKM1'
2	'AZP-501'	112.1215	33541	2002	'N1'	0	'IN1'	5.0179e+05	1.3309e+06	42551	'VKM1'	0	'IVKM1'
3	'AZP-502'	111.9926	33541	2002	'N1'	0	'IN1'	5.0176e+05	1.3308e+06	42551	'VKM1'	0	'IVKM1'
4	'AZP-503'	112.4943	33541	2000	'N1'	0	'IN1'	5.0165e+05	1.3305e+06	39629	'E1'	0.1964	'TE1 1V'
5	'AZP-504'	112.4045	25510	2000	'N1'	0	'IN1'	5.0162e+05	1.3305e+06	42551	'VKM1'	0	'IVKM1'
6	'AZP-505'	112.1277	33541	2000	'N1'	0	'IN1'	5.0152e+05	1.3303e+06	42551	'VKM1'	0	'IVKM1'
7	'AZP-506'	110.0338	36739	2000	'N1'	0	'IN1'	5.0131e+05	1.3303e+06	42551	'VKM1'	0	'IVKM1'
8	'AZP-507'	110.6967	33541	2000	'N1'	0	'IN1'	5.0104e+05	1.3303e+06	42551	'VKM1'	0	'IVKM1'
9	'AZP-510'	109.5330	33541	2015	'N1'	0	'IN1'	5.0052e+05	1.3302e+06	42551	'VKM1'	0	'IVKM1'
10	'AZP-511'	109.2670	33541	2015	'N1'	0	'IN1'	5.0052e+05	1.3301e+06	42917	'ED1'	0	'IED1'
11	'AZP-512'	109.2564	33541	2015	'N1'	0	'IN1'	5.0030e+05	1.3298e+06	39629	'E1'	0	'TE1'
12	'AZP-513'	109.2123	42146	2015	'N1'	0	'IN1'	5.0002e+05	1.3293e+06	38534	'E1'	0	'TE1'
13	'AZP-514'	109.8733	33541	2015	'N1'	0	'IN1'	4.9993e+05	1.3293e+06	42186	'E1'	0.0358	'TE1 1E'
14	'AZP-515'	108.6016	28382	2015	'N1'	0	'IN1'	4.9975e+05	1.3291e+06	39629	'E1'	0.0486	'TE1 1E'
15	'AZP-516'	111.7162	36739	2000	'N1'	0	'IN1'	4.9944e+05	1.3289e+06	36707	'P1'	0.0424	'TE1 1E'
16	'AZP-517'	109.6582	36739	2000	'N1'	0	'IN1'	4.9921e+05	1.3286e+06	36707	'P1'	0.1028	'TE1 1E'
17	'AZP-518'	108.4426	33541	2000	'N1'	0	'IN1'	4.9910e+05	1.3284e+06	39629	'E1'	0.0957	'TE1 1E'
18	'AZP-519'	108.2334	33541	2000	'N1'	0	'IN1'	4.9882e+05	1.3280e+06	36707	'P1'	0.0918	'TE1 1E'
19	'AZP-520'	108.0716	33541	2000	'N1'	0	'IN1'	4.9816e+05	1.3274e+06	36707	'P1'	0.0866	'TE1 1E'

Identifikácia poklesu na Podunajskej nížine

Porovnanie nivelácií na ťahu Bratislava - Komárno

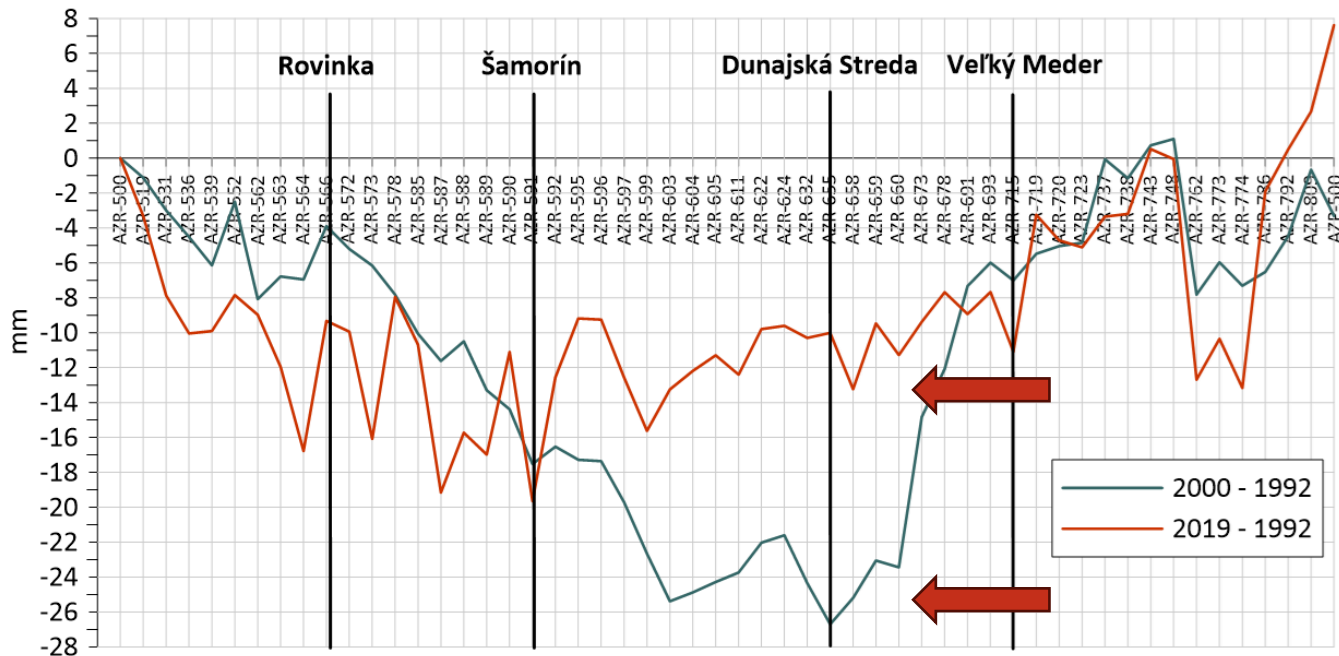
- ▶ Realizácie z rokov 1992 a 2000 - pokles do 2,7 cm okolo Dunajskej Stredy
- ▶ Rozhodnutie vykonať nové zameranie celého ťahu

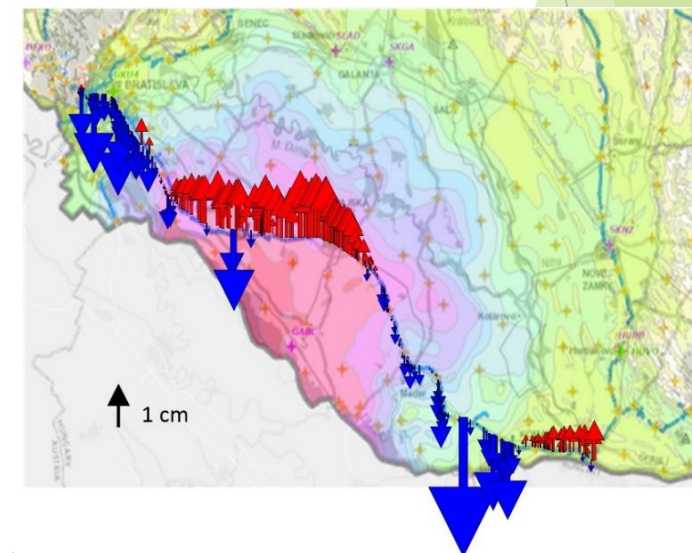
Identifikácia poklesu na Podunajskej nížine

Nové zameranie t'ahu Bratislava - Komárno

- ▶ Pokles z roku 2000 sa nepotvrdil - opačný trend pohybu
- ▶ Rozdiely oproti 1992 do 1,5 cm
- ▶ Do vyrovnania bude použité najnovšie meranie z roku 2019

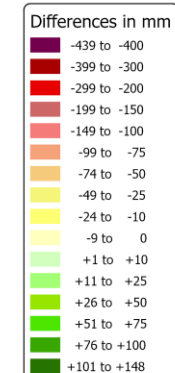
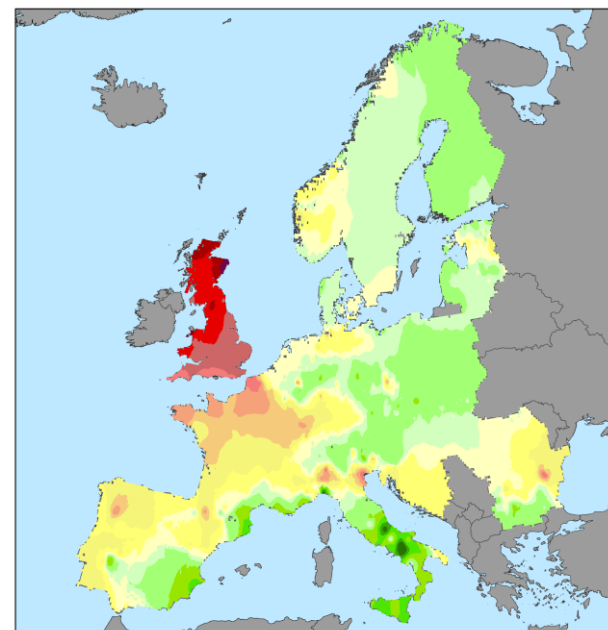
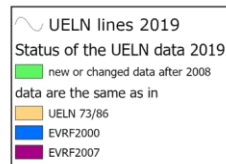
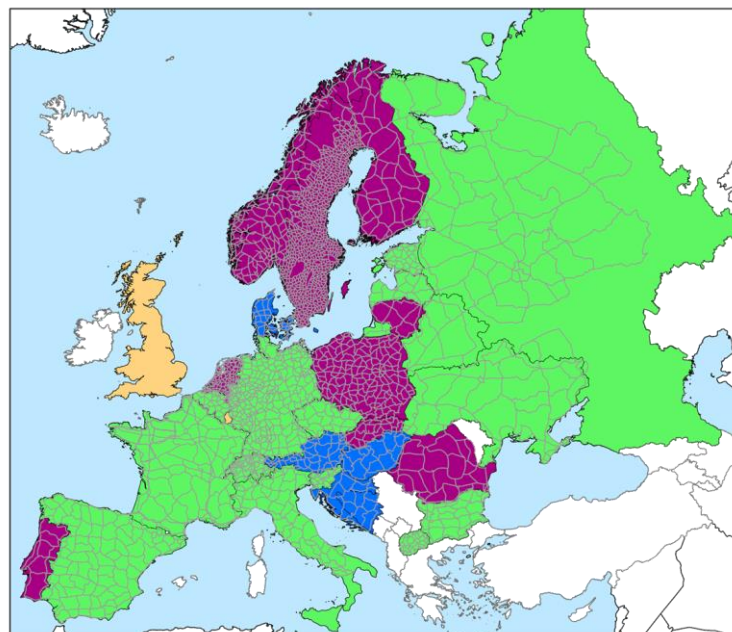
Porovnanie 2000 a 2019

Nová realizácia EVRF2019 a kvázigeoid GMSQ2019

2019 - EUREF výročné sympóziu v Talline - rezolúcia č. 3

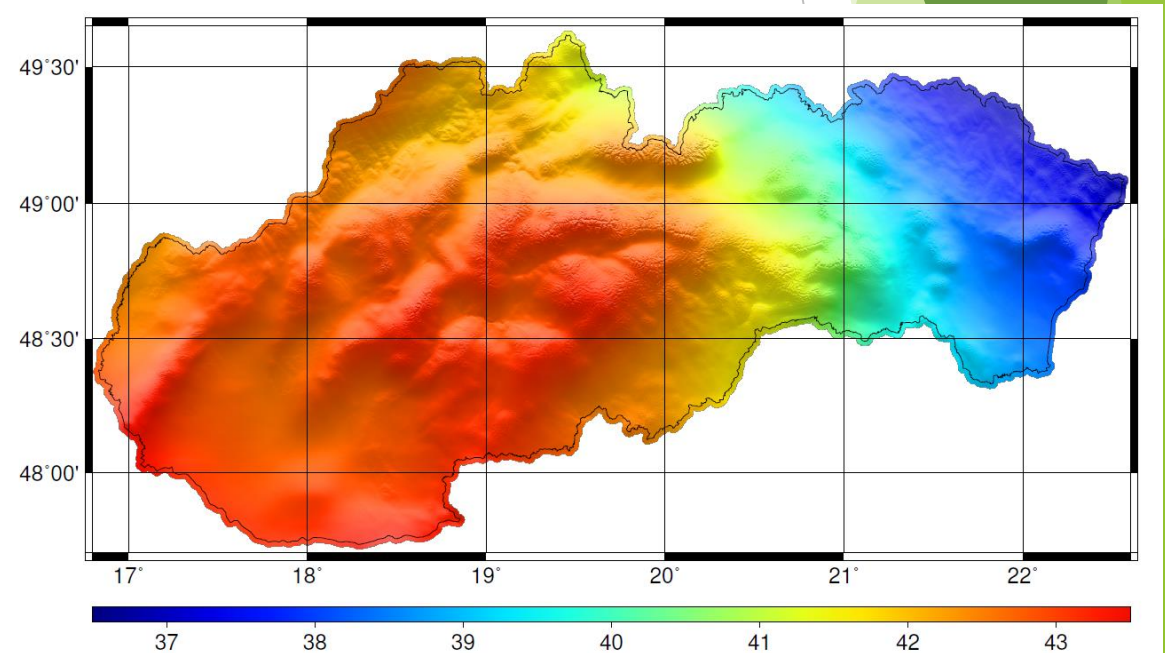
- ▶ Aktualizácia nivelačných ťahov od roku 2008 z 13 krajín
- ▶ Rozšírenie do Ruska, Bieloruska a na Ukrajinu
- ▶ Rozdiely EVRF2007 - EVRF2019 na území SR 11 až 25 mm

Nová realizácia EVRF2019 a kvázigeoid **GMSQ2019**

2020 - Gravimetrický model slovenského kvázigeoidu **GMSQ2019**

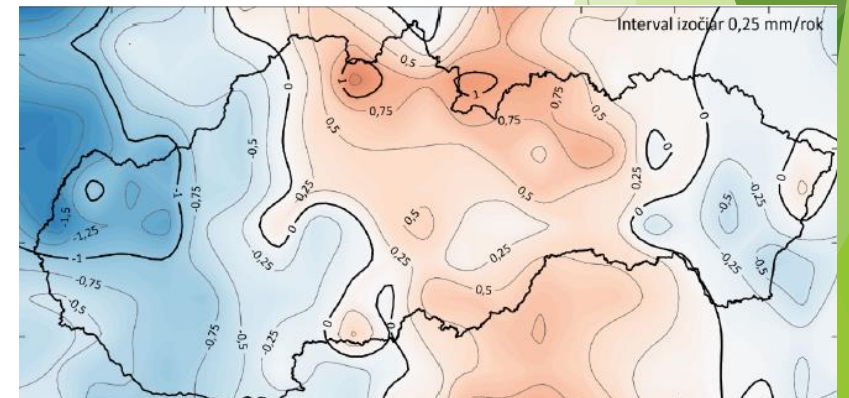
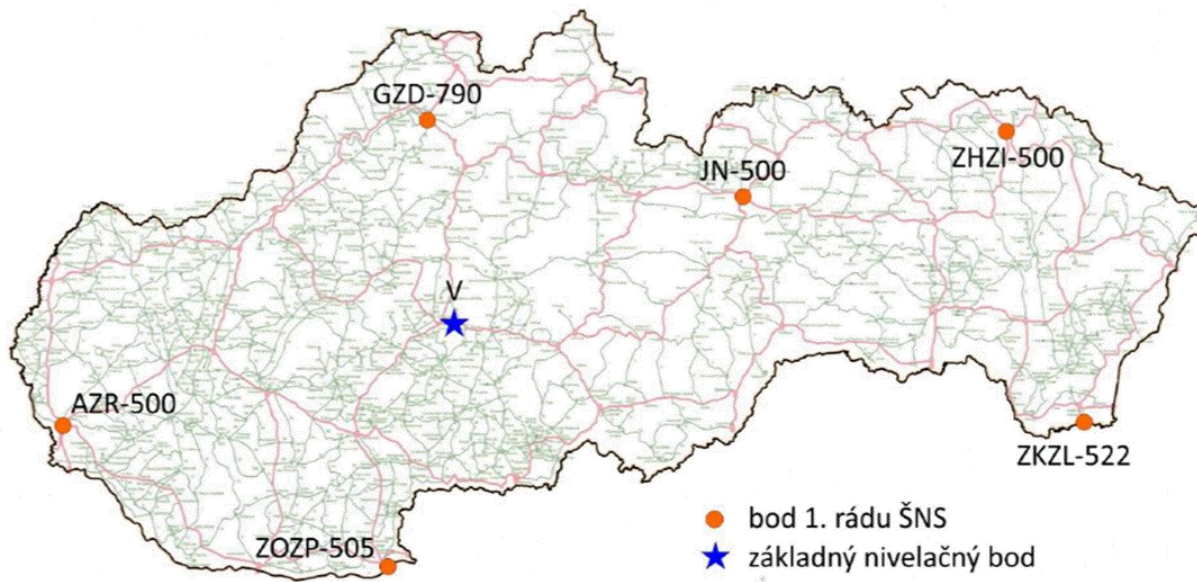
- ▶ autor: KGGaGI SvF STU
- ▶ 20 455 347 bodov
- ▶ Presnosť - rozdiely voči GNSS nivelácii (Bpv)
 - ŠPS A trieda (SKPOS): $\sigma = 18,6$ mm
 - ŠPS B trieda: $\sigma = 25,1$ mm
 - ŠPS C trieda: $\sigma = 21,1$ mm

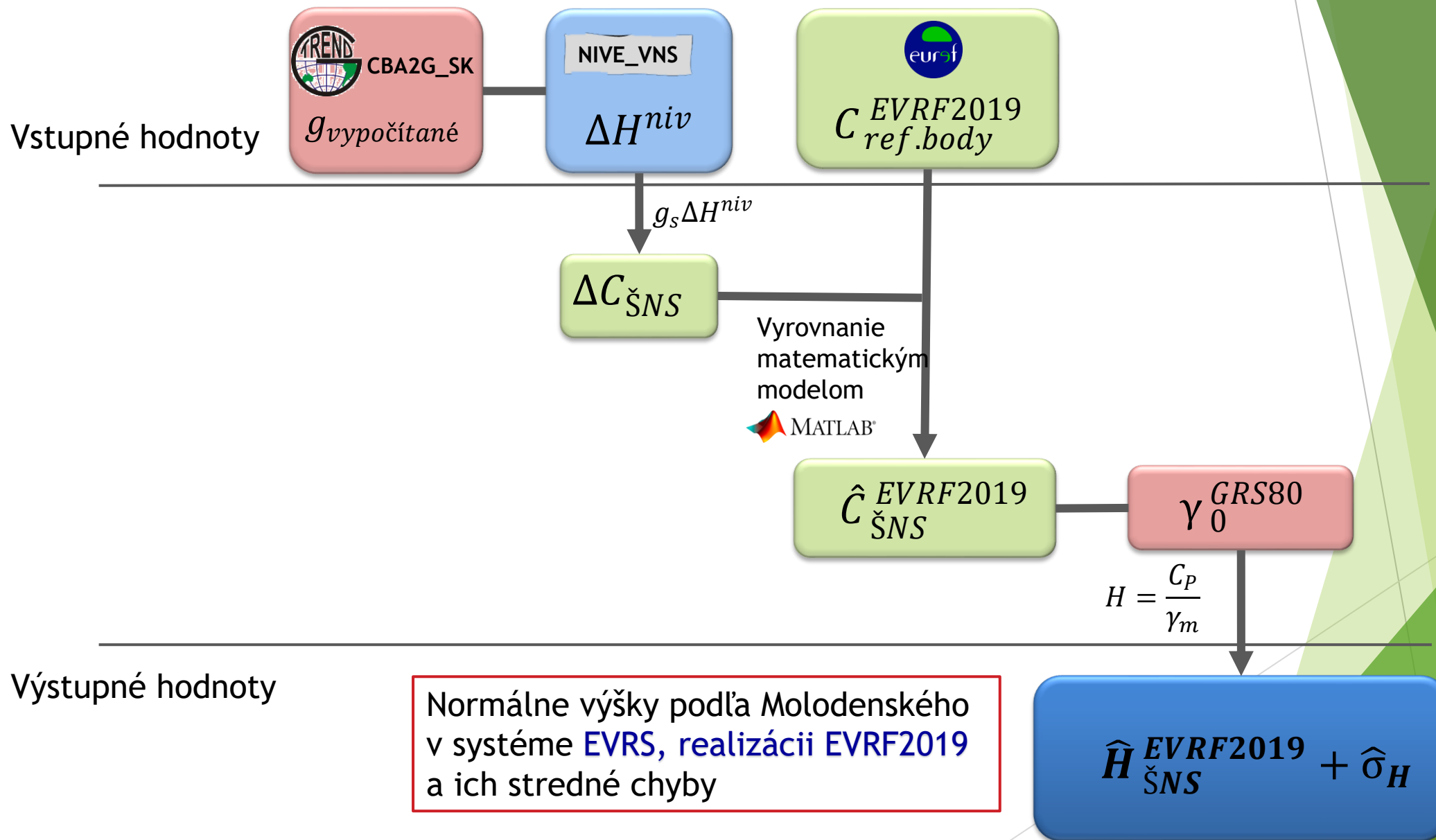
Nová národná realizácia EVRF2019

Pripojenie na 7 referenčných bodov

- ▶ Rovnaká množina ako pri EVRF2007
- ▶ Rovnomerné rozloženie po území SR
- ▶ Stabilné oblasti - na základe mapy recentných vertikálnych pohybov (Majkráková, 2019)
- ▶ Geopotenciálne kóty pripájacích bodov prevzaté z doručeného súborného vyrovnania v realizácii EVRF2019

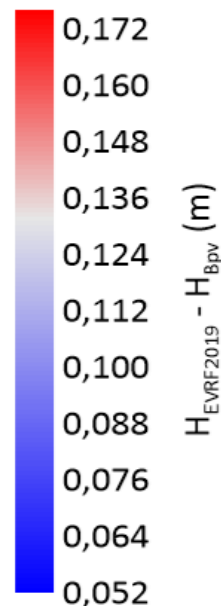
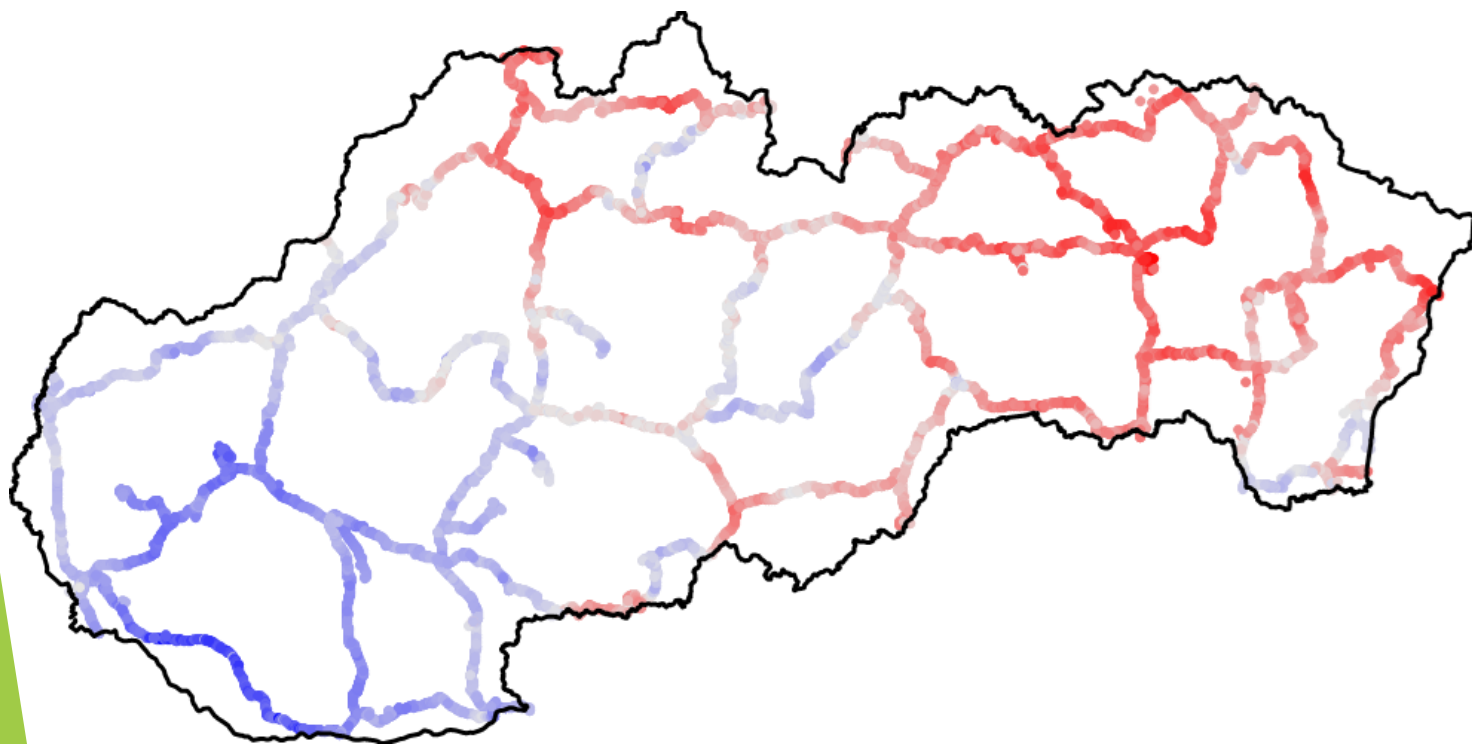

Postup výpočtu národnej realizácie EVRF2019

Národná realizácia EVRF2019

EVRF2019 vs. Bpv57 alebo „O koľko sa nám zmenia výšky“

Rozdiely $H_{EVRF2019} - H_{Bpv}$ reprezentujú:

- rozdiel v referenčných mareografoch (Kronštadt vs. NAP)
- rozdiel v spôsobe výpočtu
- recentné vertikálne pohyby

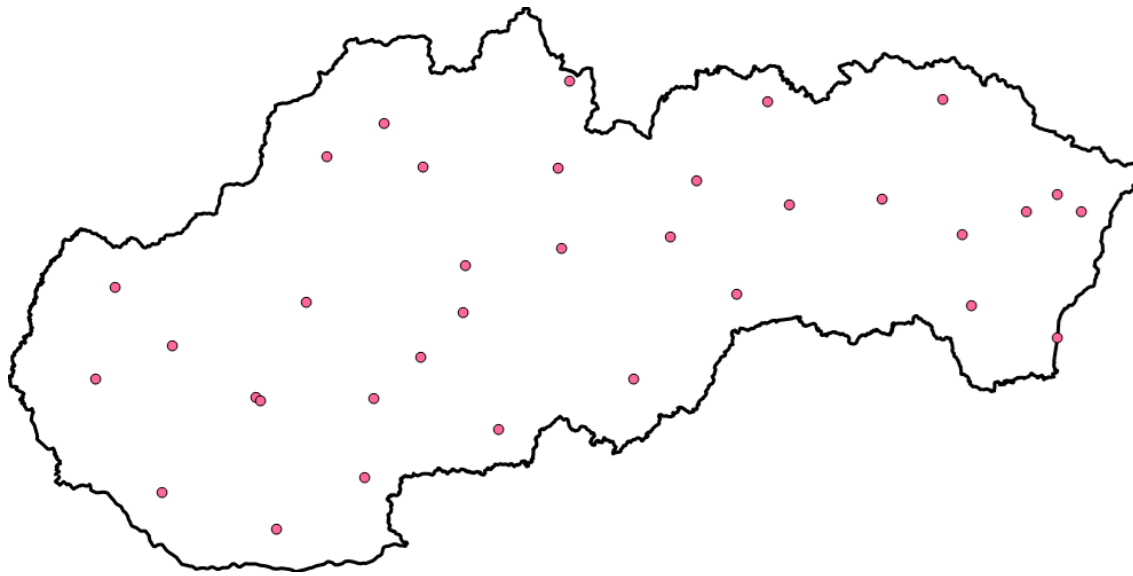
	$H_{EVRF2019} - H_{Bpv}$ (cm)
Minimum	5,213
Maximum	17,461
Priemerná hodnota	13,118
Počet bodov	12 013

Národná realizácia EVRF2019

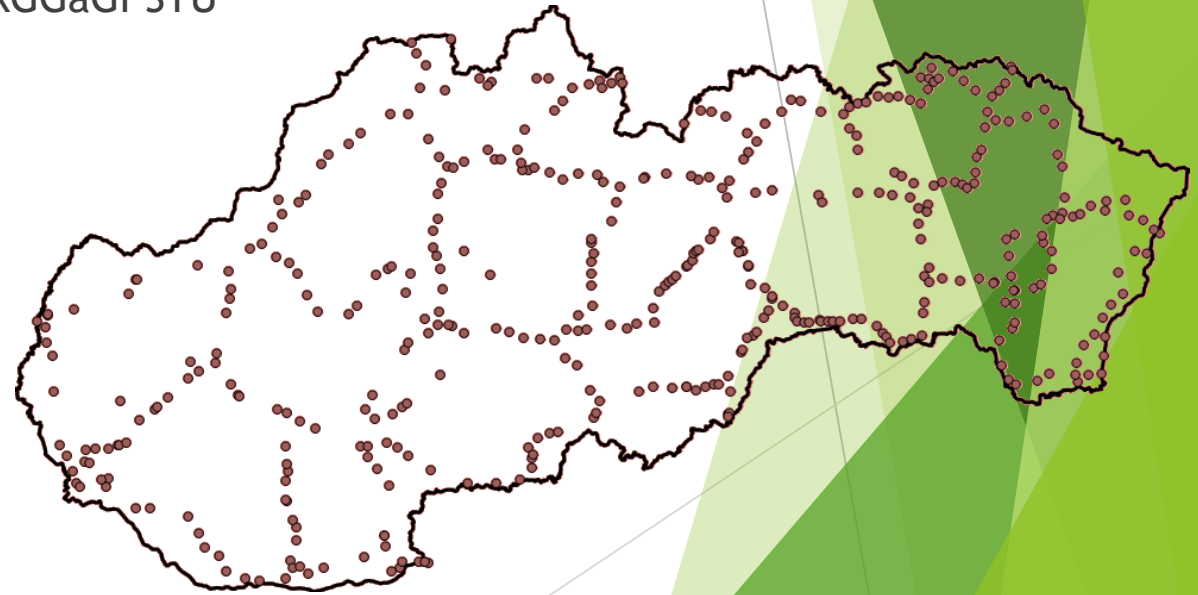
Otestovanie

Testovanie na vybraných bodoch ŠPS

- ▶ Testovací vzťah: $H = h_{ETRS89} - \zeta_{kvázigeoid}$
- ▶ Použité kvázigeoidy:
 - DVRM05 (Klobušíak et al., 2005) - využitý v Rezortnej transformačnej službe
 - GMSQ2019 (Bucha et al., 2019) - model kvázigeoidu KGGaGI STU

SKPOS
34 bodov

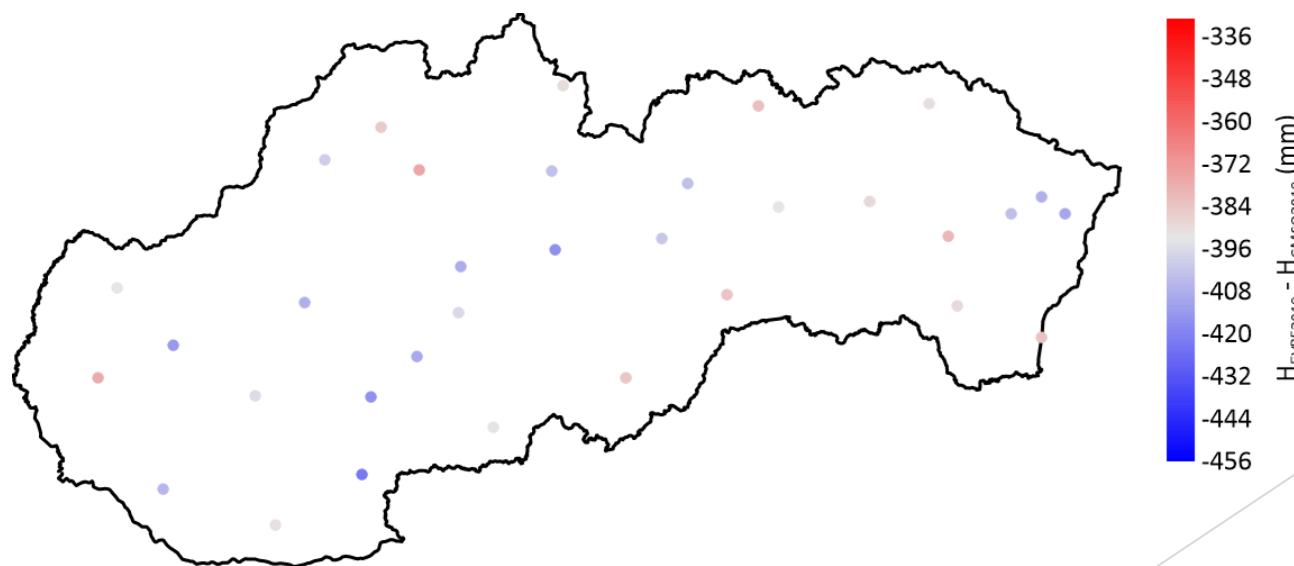
ŠPS B a C
429 bodov

Národná realizácia EVRF2019

Výsledky testovania (na bodoch SKPOS)

- Stredná chyba elipsoidickej výšky bodov SKPOS je 10 mm

		$H_{Bpv} - H_{DVRM05}$	$H_{Bpv} - H_{GMSQ2019}$	$H_{EVRF2019} - H_{DVRM05}$	$H_{EVRF2007} - H_{DVRM05}$	$H_{EVRF2019} - H_{GMSQ2019}$	$H_{EVRF2007} - H_{GMSQ2019}$
Minimum	(mm)	-35,70	-582,68	108,77	92,93	-423,44	-437,47
Maximum		42,40	-498,59	182,35	163,01	-375,97	-393,19
Priemer		-1,08	-546,26	147,31	30,58	-397,87	-413,57
Str. chyba		17,79	19,84	14,90	17,43	12,18	12,78

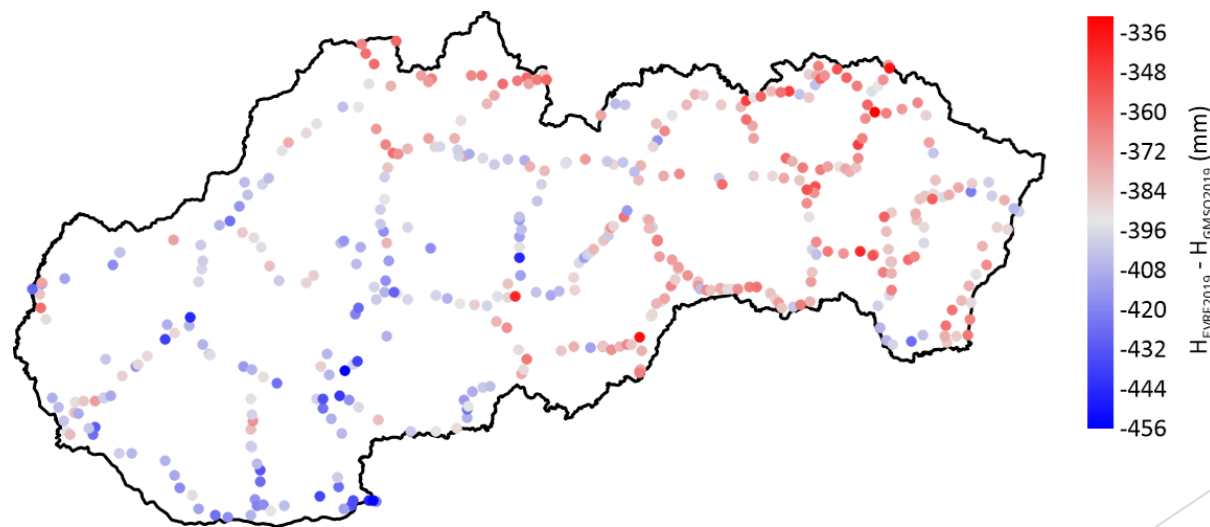

Národná realizácia EVRF2019

Výsledky testovania (na bodoch ŠPS B a C)

- Stredná chyba elipsoidickej výšky bodov ŠPS B a C je 25 mm

		$H_{Bpv} - H_{DVRM05}$	$H_{Bpv} - H_{GMSQ2019}$	$H_{EVRF2019} - H_{DVRM05}$	$H_{EVRF2007} - H_{DVRM05}$	$H_{EVRF2019} - H_{GMSQ2019}$	$H_{EVRF2007} - H_{GMSQ2019}$
Minimum	(mm)	-68,20	-595,16	80,12	69,23	-456,04	-466,19
Maximum		98,40	-477,47	253,43	236,06	-331,64	-313,76
Priemer		1,72	-541,80	153,79	137,52	-389,72	404,86
Str. chyba		21,37	18,20	25,45	26,13	20,44	20,58

Národná realizácia EVRF2019

Vyrovnanie nivelačných ťahov 2.rádu

Stav nivelačných ťahov 2. rádu
ŠNS:

- ▶ 76 % ťahov premeraných (2003-2016)
- ▶ Meranie: modifikovaná VPN
 $\rho = 2,25\sqrt{R}$
- ▶ 24 % ťahov nepremeraných = staršie merania (1987-1996)

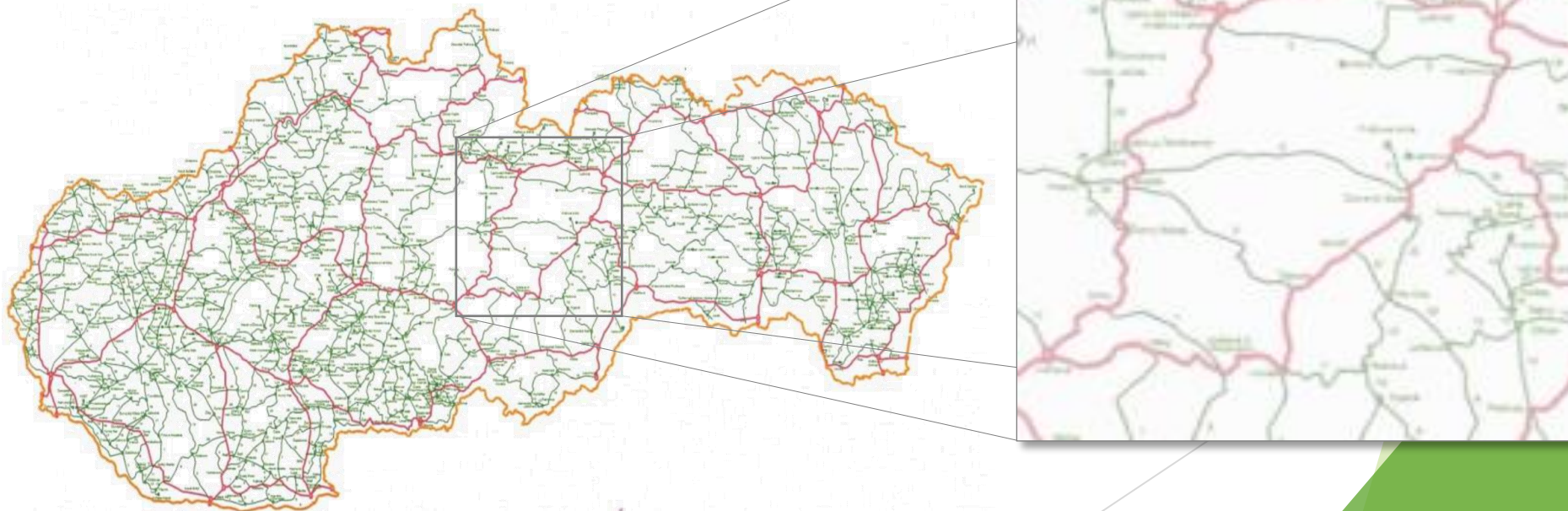

Národná realizácia EVRF2019

Vyrovnanie nivelačných ťahov 2.rádu

Prípadová štúdia na vyrovnanie bodov 2. rádu na polygóne I (1. rád)

- ▶ Jedno-etapové alebo dvoj-etapové vyrovnanie
- ▶ Otestovanie vplyvu zavedenia rôzneho váhovania na nivelačných ťahoch 2. rádu
- ▶ Rozhodne porovnanie výsledných stredných chýb

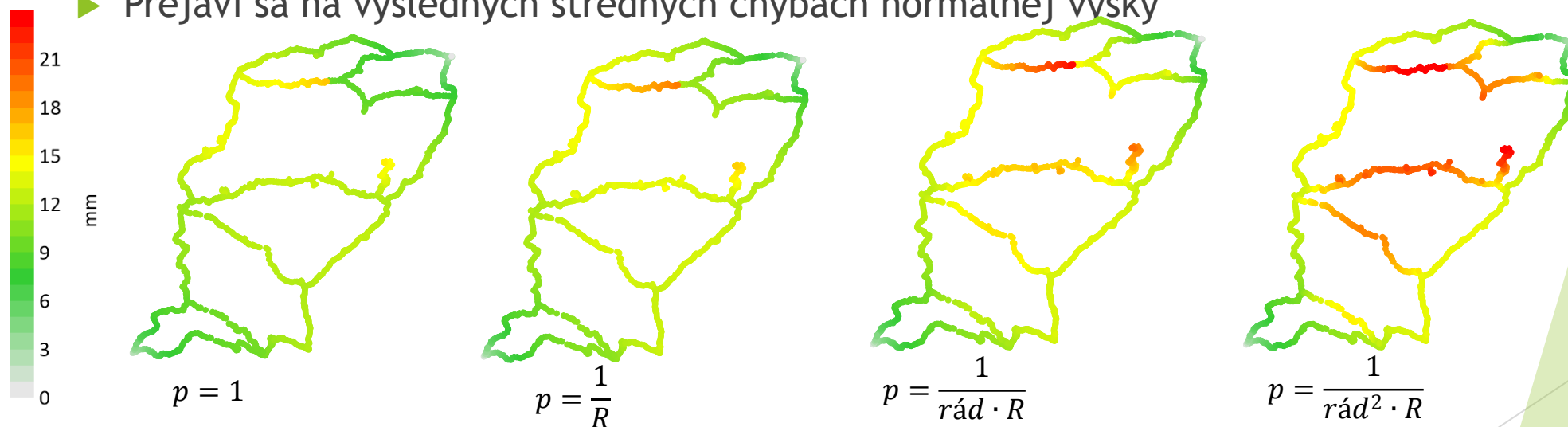

Národná realizácia EVRF2019

Vyrovnanie nivelačných ťahov 2.rádu

Vyrovnanie bodov 1. a 2. rádu ŠNS v jednej etape

- ▶ Test s rôznym typom váhovania pre 1. a 2. rády
- ▶ Prejaví sa na výsledných stredných chybách normálnej výšky

Vyrovnanie bodov 1. a 2. rádu ŠNS v dvoch etapách

- ▶ Diskusia pri hľadaní najoptimálnejšieho riešenia a možností modifikácie modelu vyrovnania

Národná realizácia EVRF2019

Implementácia do vyhlášky

Novela

- ▶ implementácia EVRF2019 ako nového SKVRF2023 je naplánovaná do novely Vyhlášky ÚGKK SR 300/2009 Z. z. na apríl 2024
- ▶ implementácia EVRF 2019 je naplánovaná ako výmena za EVRF2000
- ▶ nepôjde ešte o zavedenie EVRS ako primárneho výškového systému ale najprv o definovanie novej národnej realizácie EVRF2019

ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 2009

Vyhlásené: 25. 7. 2009 Časová verzia predpisu účinná od: 1.10.2019

Obsah dokumentu je právne záväzný.

300
VYHLÁŠKA
Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky
zo 14. júla 2009,
ktorou sa vykonáva zákon Národnej rady Slovenskej republiky
č. 215/1995 Z. z. o geodézii a kartografii v znení neskorších predpisov

Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky (ďalej len „úrad“) podľa § 28 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 215/1995 Z. z. o geodézii a kartografii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) ustanovuje:

§ 1
Predmet úpravy

Táto vyhláška upravuje postup orgánov a organizácií ústredného orgánu štátnej správy v odbore geodézia a kartografia, podnikateľských subjektov v odbore geodézia a kartografia, ako aj geodetických útvarov investorských, projektantských a zhotoviteľských organizácií (ďalej len „účastníkov výstavby“) pri vykonávaní geodetických a kartografických činností. Vyhláška podrobnejšie upravuje

- a) záväzné geodetické systémy,
- b) spravovanie informačného systému geodézie, kartografie a katastra (ďalej len „informačný systém“) a spôsob poskytovania údajov z informačného systému,
- c) popis údajov spravovaných v informačnom systéme metaúdajmi,
- d) postup pri standardizácii geografického názvoslovia,
- e) postup pri vykonávaní kartografických činností,
- f) postup pri vykonávaní geodetických činností,
- g) postup pri vydávaní osvedčenia o osobitnej odbornej spôsobilosti,
- h) spôsob autorizačného a úradného overovania vybraných geodetických a kartografických činností.

PRVÁ ČASŤ
ZÁVÄZNÉ GEODETICKÉ REFERENČNÉ SYSTÉMY A ICH PLATNÉ REALIZÁCIE

§ 2

(1) Názvy a kódy záväzných geodetických referenčných systémov sú:

- a) Európsky terestrický referenčný systém 1989 s alfanumerickým kódom ETRS89, kódom EPSG::4927 pre 3D – φ, λ, h, kódom EPSG::4258 pre 3D – X, Y, Z a kódom EPSG::4936 pre 2D – φ, λ,
- b) Súradnicový systém Jednotnej trigonometrickej siete katastrálnej s alfabetským kódom S-JTSK a kódom EPSG::2065,

Záver

- ▶ Bpv v platnosti dlhé roky - globálne a lokálne nehomogenity
- ▶ Prechod na EVRF2019 nám prinesie:
 - moderný a najmä korektný prístup k výpočtu výšok (gepotenciálne kóty)
 - korektné napojenie ŠNS k EVRS a jej realizáciám ako aj k svetovému výškovému systému
 - v kombinácii s novým kvázigeoidom možnosť určovania nadmorských výšok prostredníctvom GNSS technológií na 1-2 cm
- ▶ Stále prebiehajú diskusie o najvhodnejšom spôsobe prepojenia 1. a 2. rádu ŠNS s prihliadnutím na šírenie stredných chýb

Ďakujem za pozornosť.

miroslava.jancovicova@skgeodesy.sk

